

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	algtekst-terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	01.06.2002
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	30.06.2002
Avaldamismärge:	RT I 1993, 71, 1001

Välja kuulutanud
Vabariigi President
11.11.1993 otsus nr 205

Vähemusrahvuse kultuuriautonoomia seadus

Vastu võetud 26.10.1993

I. peatükk Üldsätted

§ 1. Vähemusrahvuse kaesoleva seaduse mõttes käsitletakse Eesti kodanikke, kes

- elavad Eesti territooriumil;
- omavad kauaaegseid, kindlaid ja kestvaid sidemeid Eestiga;
- erinevad eestlastest oma etnilise kuuluvuse, kultuurilise omapära, religiooni või keele poolest;
- on ajendatud soovist üheskoos alal hoida oma kultuuritavasid, religiooni või keelt, mis on aluseks nende ühisele identiteedile.

§ 2. (1) Vähemusrahvuse kultuuriautonoomia kaesoleva seaduse mõttes on vähemusrahvusse kuuluvate isikute õigus moodustada kultuuriomavalitsusi neile põhiseadusega antud kultuurialaste õiguste teostamiseks.

(2) Vähemusrahvuse kultuuriomavalitsusi võivad moodustada saksa, vene, rootsi ja juudi vähemusrahvusest isikud ja nendest vähemusrahvustest isikud, kelle arv on üle 3000.

§ 3. (1) Vähemusrahvusse kuuluval isikul on õigus säilitada oma etniline kuuluvus, kultuuritavad, emakeel ja usutunnistus.

(2) Keelatud on rahvuskultuuri tavade ja usukommete halvustamine ning nende täitmise takistamine, samuti tegevus, mille eesmärgiks on vähemusrahvuse sunniviisiline ümberrahvustamine.

§ 4. Vähemusrahvusse kuuluval isikul on õigus:

- 1) moodustada ja toetada rahvuslikke kultuuri- ja haridusasutusi ning usukogudusi;
- 2) luua rahvuslikke organisatsioone;
- 3) täita rahvustraditsioone ja usukultuslikke tavasid, kui see ei kahjusta avalikku korda, tervist ega kõlblust;
- 4) kasutada oma emakeelt asjaajamises keeleseadusega kehtestatud piires;
- 5) kirjastada rahvuskeelseid trükiseid;
- 6) sõlmida koostöökokkuleppeid rahvuslike kultuuri- ja haridusasutuste ning usukoguduste vahel;
- 7) levitada ja vahetada teavet oma emakeeles.

§ 5. (1) Vähemusrahvuse kultuuriomavalitsuse põhieesmärgiks on:

- 1) emakeelse õppe korraldamine ja järelevalve selleks ettenähtud varade kasutamise üle;
- 2) vähemusrahvuse kultuuriasutuste moodustamine ja nende tegevuse korraldamine, samuti rahvuslike kultuuriürituste korraldamine;
- 3) vähemusrahvuse kultuuri ja hariduse edendamiseksfondide, stipendiumide ja preemiate asutamine ning määramine.

(2) Vähemusrahvusel on õigus luua rahvuskultuuri huvides omakultuuriomavalitsusasutusi, mis järgivad oma pädevusse kuuluvate küsimuste lahendamisel Eesti õigusakte.

§ 6. Vähemusrahvuse kultuuri- ja haridusasutuste ning usukoguduste tegevusest võivad osa võtta Eestis elavad välismaalased, kuid nad ei saa valida ega olla valitud või määratud kultuuriomavalitsusasutuste juhtorganitesse.

II. peatükk

Vähemusrahvuste rahvusnimekirjad

§ 7. (1) Vähemusrahvuse kultuuriomavalitsuse taotlemise aluseks on vähemusrahvuse rahvusnimekiri.

(2) Vähemusrahvuste rahvusnimekirju koostavad rahvuslikud kultuuriühingud või nende liidud. Rahvusnimekirjade pidamise ja kasutamise korra kehtestab Vabariigi Valitsus.

§ 8. (1) Rahvusnimekirja kantakse isiku järgmised andmed:

- 1) ees- ja perekonnanimi;
- 2) sünniaeg ja -koht;
- 3) sugu;
- 4) rahvus ja emakeel;
- 5) isikukood;
- 6) perekonnaseis;
- 7) andmed alaealiste laste kohta;
- 8) elukoht;
- 9) usutunnistus;
- 10) avaldaja allkiri ja kuupäev.

(2) Rahvusnimekirja kantakse vanemate soovil ka nende alla 15-aastased lapsed.

(3) Rahvusnimekirja kantakse isikliku avalduse alusel. Avalduse võib saata posti teel.

§ 9. Rahvusnimekirjast kustutatakse:

- 1) isiku soovil;
- 2) isiku loobumisel Eesti kodakondsusest või asumisel alaliselt elama välisriiki;
- 3) isiku surma korral.

III. peatükk Vähemusrahvuse kultuuriomavalitsuse juhtorganid ja nende moodustamine

§ 10. Kultuuriomavalitsust moodustada soovivad vähemusrahvusest isikud esitavad vastava taotluse Vabariigi Valitsusele rahvusliku kultuuriühingu või ühingute liidu kaudu.

§ 11. (1) Vähemusrahvuse kultuuriomavalitsuse juhtorganid on vähemusrahvuse kultuurinõukogu ja kultuuriomavalitsusasutuste tegevust korraldavad kultuurivalitsused.

(2) Kultuurinõukogu võib moodustada maakonna ja linna vähemusrahvuse kultuurivolikogu või määrata kohalikke kultuurivolinikke.

§ 12. Vähemusrahvuse kultuurinõukogu valitakse otsestest ja ühetaolistel valimistel salajasel hääletamisel. Hääletamine toimub valimisjaoskonnas isiklikult või posti teel.

§ 13. (1) Kultuurinõukogu valimiste korraldamiseks valitakse rahvusliku kultuuriühingu või ühingute liidu poolt valimiste peakomitee, mille koosseisu kinnitab Vabariigi Valitsus, nimetades ühtlasi oma esindaja valimiseeskirjade täitmise kontrollimiseks.

(2) Valimiste peakomitee moodustab vajaduse korral valimiste kohalikke komisjone ning annab välja korraldava iseloomuga juhendeid valimiste läbiviimise, kokkuvõtete tegemise ja tulemuste avaldamise korra kohta.

§ 14. Vähemusrahvuse kultuurinõukogu valimiseeskirjad töötab välja ja kinnitab Vabariigi Valitsus.

§ 15. Valijate nimekirja koostamise aluseks on käesoleva seaduse paragrahvis 8 sätestatud vähemusrahvuse rahvusnimekiri.

§ 16. (1) Valimisi ei korraldata, kui nõusoleku valijate nimekirja kandmiseks on andnud vähem kui pool rahvusnimekirja kantud isikutest.

(2) Vähemusrahvuse kultuurinõukogu kordusvalimiste taotluse võib antud vähemusrahvus esitada pärast kolme aasta möödumist eelmisest taotlusest.

§ 17. (1) Valijate nimekiri avaldatakse tutvumiseks vähemalt kaks kuud enne valimisi.

(2) Igal valijate nimekirja kantud isikul on õigus taotleda oma nime kustutamist hiljemalt kaks nädalat enne valimisi.

§ 18. (1) Vähemusrahvuse kultuurinõukogu mandaatide arv määratakse kindlaks valimiste peakomitee poolt, kuid see ei või olla suurem kui 60 ega väiksem kui 20.

(2) Kultuurinõukogu koosseis valitakse kolmeks aastaks.

§ 19. Vähemusrahvuse kultuurinõukogu valimised loetakse toimunuks, kui neist võttis osa üle poole valijate nimekirjadesse kantud valijatest ja valimiste läbiviimine toimus kooskõlas käesoleva seaduse ja valimiseeskirjadega.

§ 20. Protestid ja kaebused kultuurinõukogu valimiste läbiviimise kohta lahendab valimiste peakomitee hiljemalt kahe nädala jooksul pärast valimistulemuste avaldamist.

§ 21. Hiljemalt üks kuu pärast kultuurinõukogu valimistulemuste avaldamist kutsub valimiste peakomitee esimees kokku kultuurinõukogu esimese istungi ja juhatab seda kuni juhatuse valimiseni. Seejärel peakomitee kuulutab oma volitused lõppenuks.

§ 22. Kultuurinõukogu esimesel istungil võetakse koosseisu häälteenamusega vastu kultuuriomavalitsuse põhimäärus, millega määratakse kindlaks:

- 1) kultuurinõukogu esimehe, tema asetäitjate ja juhatuse valimise kord;
- 2) kultuurivolikogu moodustamise kord ja pädevus;
- 3) kultuuriomavalitsusasutuste moodustamine;
- 4) kultuuriomavalitsusorganite õigused ja kohustused, lähtudes käesoleva seaduse paragrahvis 5 sätestatud põhieesmärkidest;
- 5) kultuuriomavalitsuse juhtorganite töökord.

§ 23. Vähemusrahvuse kultuurinõukogu valimistega seotud kulud kannab vähemusrahvuse kultuuriomavalitsus, kusjuures kultuurinõukogu valimistega seotud kulude katteks võidakse anda toetust riigi eelarvest.

IV. peatükk

Kultuuriomavalitsusasutused ja nende tegevuse finantseerimine

§ 24. Kultuuriomavalitsusasutused on:

- 1) rahvuskeelsed või rahvuskultuuri süvaõppega õppeasutused (koolieelsed lasteasutused ja koolid);
- 2) rahvuskultuuri-asutused;
- 3) rahvuskultuuri ettevõtted ja kirjastused;
- 4) rahvuslikud hoolekandeesutused.

§ 25. Vähemusrahvuse kooli (klassi) avamine ja selle töö korraldamine toimub erakooliseadusega sätestatud korras.

§ 26. Kultuuriomavalitsusasutused on iseseisvad juriidilised isikud, võivad omada kinnisvara ja vastutavad oma varaliste kohustuste eest.

§ 27. (1) Vähemusrahvuse kultuuriomavalitsuse ja tema asutuste rahalised vahendid moodustuvad:

- 1) eraldistest riigieelarvestvastavalt seadusele ja sihtotstarbelistest toetustest;
- 2) kohaliku omavalitsuse eelarvest kultuuriomavalitsuse õppe-, kultuuri- ja hoolekandeesutustele eraldatud sihtotstarbelistest toetustest;
- 3) kultuuriomavalitsuse osamaksust, mille suuruse määrab kultuurinõukogu;
- 4) toetustest, annetustest ja pärandustest;
- 5) välisorganisatsioonide toetustest.

(2) Vähemusrahvuse kultuuriomavalitsus võib talle sihtotstarbeliselt eraldatud varasid kasutada ainult selleks ettenähtud korras ja otstarbel. Kontrolli varade kasutamise üle teostatakse kooskõlas kehtivate õigusaktidega selleks volitatud riiklike kontrolliorganite poolt.

V. peatükk

Vähemusrahvuse kultuuriomavalitsusasutuste tegevuse lõpetamine

§ 28. Vähemusrahvuse kultuuriomavalitsusasutuste tegevuse lõpetab Vabariigi Valitsus:

- 1) kui vähemusrahvuse rahvusnimekirja andmetel on Eestis alaliselt elavate vähemusrahvusse kuuluvate isikute arv viimase viie aasta jooksul alla 3000;
- 2) kui kahel järgneval kultuurinõukogu valimistel ei suudeta koostada nõuetekohast valijate nimekirja;

3) kui kahel järgneval kultuurinõukogu valimistel osaleb vähem kui pool valijate nimekirjadesse kantud isikutest;

4) kultuurinõukogu ettepanekul.

§ 29. Vähemusrahvuse kultuuriomavalitsusasutuse tegevuse lõpetamisel antakse talle kuulunud varad üle kultuurinõukogu otsusega määratud korras.

VI. peatükk

Lõppsätted

§ 30. Tunnistatakse kehtetuks Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi 1989.aasta 15.detsembri seadus "Eesti NSV kodanike rahvuslikest õigustest" (ENSV Teataja 1989, 40, 618).

Riigikogu esimees Ü. Nugis